

Το μήνυμα Ομπάμα προς την Ελλάδα

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 20.11.2016

Στο τελευταίο του ταξίδι στο εξωτερικό ως πρόεδρος, ο Μπαράκ Ομπάμα έστειλε πολλαπλά μηνύματα με πολλούς αποδέκτες. Μίλησε για την ανάγκη να διατηρηθεί η φιλελεύθερη τάξη πραγμάτων που επικράτησε παγκοσμίως μετά την κατάρρευση του κομμουνισμού. Κάλεσε τις δυτικές κοινωνίες να βοηθήσουν με εποικοδομητικό τρόπο όσους χάνουν από την παγκοσμιοποίηση και να αντισταθούν στον εθνικισμό και στον προστατευτισμό. Απηύθυνε έκκληση για υπεράσπιση της Δημοκρατίας: «Αν δεν μπορούμε να ξεχωρίσουμε μεταξύ σοβαρών επιχειρημάτων και προπαγάνδας, υπάρχει πρόβλημα με τη Δημοκρατία», είπε στην κοινή συνέντευξη με την καγκελάρια Μέρκελ.

Στην Αθήνα έκανε δηλώσεις για την ανάγκη ελάφρυνσης του χρέους και συνέχισης των μεταρρυθμίσεων. Αναφέρθηκε, συγκεκριμένα, στις «μεταρρυθμίσεις που θα κάνουν την Ελλάδα πιο ελκυστική για επενδύσεις και που θα αποτρέψουν την επανεμφάνιση των ανισορροπιών που οδήγησαν στην κρίση χρέους». Τόνισε ότι η λιτότητα από μόνη της δεν φέρνει ευημερία, αλλά χρειάζονται ελάφρυνση χρέους «και άλλες κατάλληλες στρατηγικές» για να επανέλθει η Ελλάδα στον δρόμο της ανάπτυξης.

Ο πρωθυπουργός, από την πλευρά του, τόνισε ότι η ελληνική οικονομία και κοινωνία «δεν αντέχουν άλλη λιτότητα» και ζήτησε ουσιαστική απομείωση χρέους από τους εταίρους. «Θα συνεχίσουμε με αποφασιστικότητα να προωθούμε τις μεταρρυθμίσεις που ευνοούν την ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα θα συνεχίσουμε να διαπραγματευόμαστε σκληρά ενάντια σε μεταρρυθμίσεις που την υπονομεύουν», είπε.

Προφανώς αναφερόταν σε μεταρρυθμίσεις που επιβάλλουν λιτότητα, όπως η περικοπή συντάξεων. Ομως το βασικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας δεν είναι η λιτότητα αλλά η έλλειψη ανταγωνιστικότητας.

Από το 2010 μέχρι σήμερα η Ελλάδα εξυπηρετεί το χρέος της με δανεικά, εφόσον δεν έχει μπορέσει να δημιουργήσει αξιόλογο πρωτογενές πλεόνασμα.

Το 2008 η Ελλάδα κατανάλωνε 14 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ περισσότερο απ' ό,τι παρήγαγε. Τόσο ήταν το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών, δημιουργώντας μεγάλη εξάρτηση από τον εξωτερικό δανεισμό.

Όταν ξέσπασε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, τα κεφάλαια αναζήτησαν ασφαλές καταφύγιο και χώρες όπως η Ελλάδα δεν έβρισκαν πλέον πρόθυμους επενδυτές. Σήμερα το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών έχει σχεδόν μηδενιστεί, όμως η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην περιφέρεια της Ευρωζώνης όπου οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών δεν έχουν καν επιστρέψει στα επίπεδα προ κρίσης σε σχέση με το ΑΕΠ. Η προσαρμογή σε χαμηλότερα επίπεδα δανεισμού έγινε με σφίξιμο της ζώνης, δηλαδή με μείωση της κατανάλωσης και των εισαγωγών.

Η ελληνική οικονομία χρειάζεται μεταρρυθμίσεις από την πλευρά της προσφοράς, για να γίνει πιο εξωστρεφής. Αντίθετα, η κυβέρνηση επιμένει στην αύξηση της εγχώριας

ζήτησης, αντιστεκόμενη στις μειώσεις ακόμη και των πιο γενναιόδωρων συντάξεων και προσβλέποντας σε αυξήσεις μισθών. Όμως ο μόνος τρόπος για να καταστεί λιγότερο επίπονη η διαδικασία προσαρμογής είναι να αυξηθούν οι εξαγωγές ώστε να αντισταθμίσουν την αναπόφευκτη μείωση της κατανάλωσης. Με απλά λόγια, το εισόδημά μας δεν θα μειωνόταν τόσο πολύ εάν μπορούσαμε να πουλήσουμε σε ξένους προϊόντα και υπηρεσίες που δεν έχουμε πλέον τη δυνατότητα να καταναλώνουμε οι ίδιοι. Αυτό όμως απαιτεί μεταρρυθμίσεις για να προσελκύσουμε επενδύσεις και να παράγουμε περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες που άλλες χώρες θέλουν να αγοράσουν. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ έχει κάνει ελάχιστη προσπάθεια να προωθήσει τέτοιες μεταρρυθμίσεις. Πιστεύει ότι η λιτότητα είναι το πρόβλημα και ήρθε στην εξουσία υποσχόμενη αυξήσεις μισθών και συντάξεων, επιστρέφοντας δηλαδή στις πολιτικές που προκάλεσαν την κρίση.

Αυτό που χρειάζεται είναι μια κρίσιμη μάζα μεταρρυθμίσεων, που περιλαμβάνουν άνοιγμα των επαγγελματιών, άρση εμποδίων στον ανταγωνισμό, απλοποίηση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αδειοδότηση των επενδύσεων και των επιχειρήσεων, και ευθυγράμμιση της εργατικής νομοθεσίας με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, με ταυτόχρονη μείωση της φορολογίας και της κρατικής σπατάλης. Το πρόσφατο φιάσκο με την επένδυση του εμίρη του Κατάρ στη Ζάκυνθο καθιστά επείγουσα την ολοκλήρωση του κτηματολογίου, τουλάχιστον σε τουριστικές περιοχές με επενδυτικό ενδιαφέρον. Η έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας «Doing Business Report» για το 2017 δείχνει ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στην 141η θέση παγκοσμίως στην ευκολία καταγραφής της ακίνητης περιουσίας και 133η στην επίλυση επιχειρηματικών διαφορών.

Ο κ. Τσίπρας έκανε έναν ατυχή παραλληλισμό μεταξύ Αμερικής και Ελλάδας, αντιπαραβάλλοντας την επεκτατική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική της κυβέρνησης Ομπάμα, που βοήθησε την οικονομία να ανακάμψει, με τις πολιτικές λιτότητας που υιοθέτησε η Ελλάδα και γενικότερα η Ευρώπη. «Η επιμονή της ευρωπαϊκής ηγεσίας στην πολιτική της λιτότητας κρατάει τις ευρωπαϊκές οικονομίες εγκλωβισμένες στην στασιμότητα, προκαλώντας ανυπολόγιστα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα», είπε. «Δεν μπορεί κανείς να συγκρίνει την αμερικανική με την ελληνική οικονομία για πολλούς λόγους, όχι μόνο λόγω διαφοράς μεγέθους», απάντησε με λεπτότητα ο πρόεδρος Ομπάμα. Παρέλειψε να επισημάνει ότι, αντίθετα με την Αμερική, η Ελλάδα χρεοκόπησε και έχασε την πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές, καθιστώντας τη λιτότητα απαραίτητη προϋπόθεση για την επιστροφή στη φερεγγυότητα. «Ένα προτέρημα που είχαμε, ήταν το γεγονός ότι το δολάριο είναι παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, επομένως οι επενδυτές αγόραζαν ομόλογα του αμερικανικού Δημοσίου ακόμη και στο χειρότερο σημείο της κρίσης», είπε.

Ο κ. Τσίπρας θεωρεί ότι η ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης, η συμφωνία για ελάφρυνση χρέους και η ένταξη της χώρας στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ είναι το ορόσημο που θα σηματοδοτήσει το τέλος της κρίσης και την επιστροφή στην ανάπτυξη. Αυτό είναι ένα βολικό αφήγημα, που παραβλέπει τις μεταρρυθμίσεις. «Οποιος μιλάει τώρα για ελάφρυνση του χρέους για την Ελλάδα, δεν βοηθάει εκείνους που θέλουν μεταρρυθμίσεις», δήλωσε ο κ. Σόιμπλε. Δεν έχει άδικο.

*Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι ερευνήτρια του Center for International Governance Innovation (CIGI) και μέλος της Δ.Ε. της Δράσης.